

VISIE

BLAD MET EEN MENING VOOR EEN WERELD IN BEWEGING

Karolien (55) wil weer onder de mensen komen

'Ik spaar het 'vakantiegeld' van mijn invaliditeitsuitkering voor een driewielfiets'

Weer werken na arbeids-
ongeschiktheid

Energie uit de
index? 65 euro
minder loon

Uit ervaring: de
abortuscentrum-
medewerker

Antwerpen
563 dakloze kinderen
in de Kempen

Hoe kan een tijdsgeest ons zo verlammen?

→ Foto Belga

In Amerika heersen andere wetmatigheden ... die naar ons komen. Wat had u verwacht van de verkiezingen in de Verenigde Staten? Ik ben, moet ik toegeven, al even niet meer in staat de Amerikanen te begrijpen. Het land staat mijlenver af van de leefwereld die ik ken. Het recht van het volk om wapens te dragen mag niet worden beperkt, zegt hun grondwet. Een basisbescherming tegen ziekte is een gevecht van nu al minstens tien jaar

geworden. Abortus is voor de ene onmogelijk, voor de andere kan het tot 25 weken zwangerschap.

Al die verschillen kunnen mijn interesse nog opwekken. Om te begrijpen wat beleidsmakers aan principes vooropstellen, of om te kijken welke thema's de bevolking beroeren. Meer zorgen maak ik mij over de extreme polarisering die heerst. De reportages die we te zien krijgen tonen keer op keer dat mensen door alles en iedereen in hun omgeving verplicht worden zich aan te sluiten bij een extreem standpunt. Geen nuance. Enkel juist of fout en alles of niets. Trump zei zonder omhaal dat als hij niet wint, de verkiezing gefraudeerd is. De kranten, de tv-zenders en de sociale media (X op kop) dikken met plezier alle uitspraken aan die

de polarisering versterken. En zo verlamt de tijdsgeest in Amerika elke oplossing die de echte uitdagingen nodig hebben. En begrijpt niemand meer wat hen bezielt. We zijn benieuwd wat Donald Trump zal doen en wat dat voor de wereld betekent.

Die wetmatigheden komen stap voor stap ook naar ons. Ook onze verkiezingen gaan meer en meer om de kopman, zelfs al kun je er niet voor stemmen. En de mensen wordt gevraagd te kiezen: ben je voor de rijken of voor de kleine man? Ben je tegen het klimaat of tegen de industrie? Ben je voor de stad of voor het platteland? Onze kranten doen graag mee, net als politici. Zoals we zien in de onderhandelingen voor een federale regering. Het lekken van (super-)nota's leidt onvermijdelijk tot

polarisatie over de inhoud en dus het vastlopen van gesprekken. We konden het nog vorige week vaststellen. Dat kranten daarvan smullen begrijp ik heel goed. Dat partijen hieraan meewerken niet. Het ondergraaft hun eigen lot. Het verlamt hen, terwijl de polarisering weer een stapje gaat. Het verlamt ook ons, als toeschouwer in dit spektakel. Bestaan wij enkel als we mee polariseren? Ik geloof dat niet. Strijd dus mee, beste lezer, voor redelijkheid, degelijkheid en nuance. Daarmee komen we los van verlamming en dicht bij goed beleid. ■

Peter Wouters,
Voorzitter beweging.net

Loon

Belastingsverlagingen van De Wever vergroten promotieaval

Werken moet meer lonen, daarover zijn alle partijen aan de federale onderhandelingstafel het eens. Maar berekeningen van consultancybedrijf KPMG en Denktank Minerva tonen een weinig fraai beeld van de plannen van formateur Bart De Wever (N-VA). Vooral de hoogste lonen varen wel bij de geplande hervorming. Berekeningen van het ACV tonen bovendien dat de huidige promotieaval nog versterkt wordt door de plannen in de supernota. Wie opslag krijgt zal daar amper iets van terugzien op de loonbrief. In sommige gevallen zorgt opslag zelfs voor een lager inkomen op het einde van de maand.

'Met de nieuwe regels zou van een bruto-opslag van 100 euro in de meeste gevallen amper 11 tot 20 euro netto overblijven voor een alleenstaande met een brutoloon van minder dan 3.200 euro', vertelt fiscaal expert Erik Van

Laecke. 'Een alleenstaande ouder met twee kinderen zou in de nieuwe situatie zelfs minder overhouden wanneer die opslag krijgt.'

'Je kunt je niet alleen vragen stellen bij de doelmatigheid van die hervorming, maar ook bij het prijskaartje', stelt nationaal secretaris van het ACV Koen Meesters. 'De Wever werpt zich op als leider die de nodige besparingen kan doorvoeren, maar de beschreven verlaging van lasten in de personenbelasting en de hervorming van de jobbonus leiden tot een jaarlijkse meeruitgave van zes miljard euro tegen het einde van de legislatuur in 2029. Terwijl de baten vooral voor de hoogste lonen zijn. Als een nakende regering tot doel heeft om daarmee meer mensen aan het werk te krijgen, dan moet zij vooral inzetten op verhogen van de lagere en gemiddelde lonen.' ■

Arbeidsmigratie

Steeds meer buitenlandse zorgwerkers gerekruteerd

Wereldwijd heerst een zoektocht naar zorgpersoneel, om daar waar te weinig zorgpersoneel is, zorgwerk uit te voeren. Zo werd de Indische verpleegkundige Mereena samen met tientallen anderen gerekruteerd om in Vlaanderen het tekort in de zorg op te vangen. Een taal-, integratie- en aanvullende zorgopleiding maakten dat ze vandaag aan de slag is in de ouderenzorg in Vlaanderen. Een Visie-reporter volgde haar een dag met de camera en zag hoe haar collega Vanessa en Hugo, een

94-jarige bewoner van het wzc, haar werk zeer waarderen. Maar Mereena mist haar familie en wil in de toekomst ook graag weer verpleegkundige taken opnemen. 'Het toont aan hoe dringend er behoefte is aan doelgericht overleg tussen overheden, vakbonden en werkgevers op internationaal en nationaal niveau', zegt Stefaan Peirman van de diversiteitswerking binnen het ACV. ■

~ Bekijk de video op www.visie.net

Redactieadres Visie, PB 20, 1031 Brussel - e-mail: info@visieredactie.be - [Lezersbrieven lezers@visieredactie.be](mailto:lezersbrieven@visieredactie.be) - [Abonnementen www.visie.net/contact](http://www.visie.net/contact) - **Verantwoordelijke uitgever** Liesbeth De Winter - **Redactie** Djonver Ariën, Simon Bellens, Nils De Neubourg, Dominic Zehnder, Lies Van der Auwera, Lieven Bax, Timme Van Woensel, Rooni Theeboom, David Vanbellinghen, Sim Geerts, Sofie Buysse, Martine Creve - **Hoofdredactie** An-Sofie Bessemans, Wim Troch - **Vormgeving** Gevaert Graphics - **Druk** Coldset Printing Partners - Visie verschijnt maandelijks en is inbegrepen in het lidmaatschap van CM, ACV bouw - industrie & energie, ACV-CSC METEA, ACV-Transcom en ACV Voeding en Diensten - De beschrijving van de CM-diensten en -voordelen in deze publicatie heeft enkel een informatieve waarde. Bij twijfel of betwisting gelden enkel de statuten van het ziekenfonds. Meer info: www.cm.be/statuten

Herbeginnen na ziekte vraagt tijd, begrip, en de mogelijkheid tot deeltijds werken

Als het van Bart De Wever (N-VA) en Georges-Louis Bouchez (MR) afhangt, komen er meer sancties, verplichtingen en lagere uitkeringen in de jacht op langdurig zieken. Een nieuwe CM-studie toont echter aan dat heel wat werknemers in arbeidsongeschiktheid nog te ziek zijn om een terugkeer naar het werk te overwegen. Wanneer dat moment wel gekomen is, ligt de sleutel bij meer begrip en aanpassingen op de werkvloer.

→ Tekst Djoerjen Ariën → Foto Bart Dewaele

Met 90 zijn ze nu, de terug-naar-werkcoördinatoren van alle ziekenfondsen. Sinds 2022 moeten ze een groep van 500.000 langdurig zieken opnieuw naar de werkvloer begeleiden. De ambitie van aftredend minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (Vooruit) was om elk jaar 24.000 zieken weer op de werkvloer te helpen. CM bevroeg 5.100 langdurig zieken om te weten hoe zij het terug-naar-werktraject ervaren. De bevroegden kampten voornamelijk met psychische aandoeningen, zoals burn-outs, en problemen met het bewegingsstelsel en het bindweefsel, zoals rugklachten.

Een van hen is automechanicien Wesley Van Aerschot (35, foto). Hij kreeg vier jaar geleden aanhoudende pijn in duim en wijsvinger, die zich na verloop van tijd verspreidde naar andere gewrichten en ledematen. Drie jaar, een tiental doorverwijzingen en een berg pijnstillers later, werd reuma vastgesteld. Al die tijd bleef hij doorgaan door de liefde voor zijn werk, en omdat hij als garagist bij een kleine zelfstandige een groot plichtsbewustzijn

voelde. Maar begin dit jaar had Wesley ontstekingen in heel het lichaam en kon hij niet anders dan stoppen.

'Maar dan komt de vraag: wat nu? Ik ben bij CM lang geweest, waar ik met mijn terug-naar-werkcoördinator op het idee kwam om mij om te scholen tot leerkracht. Als ik op het werk stagiairs had, dan gaven jongeren mij altijd positieve feedback. Ik haalde er ook voldoening uit om ze iets bij te brengen over automechaniek.'

Wesley volgt nu een lerarenopleiding en kijkt enorm uit naar zijn stages. Alles ging – op Wesley's vraag – vrij snel. 'Zowel mijn coördinator als arts hebben me nog aangemaand om het rustig aan te doen. Maar ik wilde geen tijd verliezen en snel weer iets om handen hebben. Heel de papiermolen kostte al veel tijd en moeite. Ik ben blij dat ik dat niet allemaal zelf moet doen.'

De weg wijzen

De terug-naar-werkcoördinatoren gaan aan het werk zodra iemand vier maanden

arbeidsongeschikt is. Achttien procent van de bevroegde mensen in arbeidsongeschiktheid wordt of werd begeleid door zo'n coördinator. De helft van hen startte het traject op eigen initiatief. Na zo'n traject voelde iets meer dan de helft zich geholpen. Ze kregen meer inzicht in wat ze ondanks hun ziekte nog kunnen betekenen op de arbeidsmarkt.

Respondenten voelen zich echt wel geholpen volgens Ingrid Fleurquin, directeur verplichte ziekteverzekering bij CM. 'Dat is vooral omdat de coördinator kijkt naar wat iemand die arbeidsongeschikt is wel nog kan, terwijl mensen vaak gestigmatiseerd worden door van wat ze niet meer kunnen. Daarnaast is het voor de arbeidsongeschikten belangrijk dat ze een klankbord hebben: iemand die hen serieus neemt en wegen kan wijzen.'

De soms ontrechte angst voor een terug-naar-werkcoördinator ebt bij een eerste contact snel weg. Jo Delabastita, terug-naar-werkcoördinator bij CM: 'De meesten komen ongerust en angstig bij mij, omdat ze vrezen dat ik hen morgen

opnieuw aan het werk wil. Sommigen hebben er zelfs slapeloze nachten door. Als ik hen geruststel, reageren mensen opgelucht en verrast als ze de mogelijkheden horen.'

Het juiste moment

Van de respondenten die de resultaten van de begeleiding zagen, zegt 40 procent dat ze weer aan het werk zijn. 'De grootste groep van langdurig zieken kampt met psychische problemen', aldus Fleurquin. 'Bij die groep zien we dat ze regelmatig meer tijd nodig hebben, ook omdat het werk vaak deels mee aan de bron ligt van de psychische problemen. Die groep moet ook de tijd krijgen om te herstellen, anders riskeer je een terugval.'

Maar werk kan ook helpen bij een herstel en net perspectief bieden aan mensen. Het juiste moment kiezen is niet makkelijk, maar in gesprek gaan daarover is een taak van de coördinator, stelt Jo Delabastita. 'Het voorname is dat mensen wanneer ze er klaar voor zijn, de weg naar ons vinden. Die mensen zijn morgen niet aan het werk. Soms zijn er opleidingen of stages nodig. Vaak zijn mensen achteraf tevreden: werken biedt regelmaat, sociaal contact, eigenwaarde en een inkomen.'

Aandacht voor aangepast werk

Bijna de helft van de ondervraagden die opnieuw aan de slag gingen, deed dat bij dezelfde werkgever, in dezelfde functie. Slechts twaalf procent van hen ging bij een andere werkgever aan de slag. 'Die trouw verwonderde ons', stelt Fleurquin. 'Vaak zijn de gezondheidsproblemen immers gelinkt aan de inhoud van het werk of aan de werkgever. Progressieve tewerkstelling waarbij je deeltijds terugkeert na ziekte is een succesformule die nog te weinig wordt toegepast. Al vergt dat ook inspanningen van de werkgever en collega's. Als dat niet gebeurt, zien we nog te vaak dat mensen een te grote werkdruk ervaren of zich onder druk gezet voelen om snel weer voltijds aan de slag te gaan. We vragen dus om meer begrip van werkgevers, leidinggevenden en collega's. Van het aantal langdurig zieken is trouwens al meer dan tien procent progressief aan het werk, dat wordt vaak vergeten.' ■

Vorige week donderdag kwamen 32.000 mensen uit de zorgsector in Brussel op straat. De zoveelste betoging. Een rimpeling in de actualiteit van de dag. Die werd gedomineerd door de remonte van een brulboei eersteklas aan de andere kant van de oceaan en de zoveelste majeure crisis in de federale regeringsonderhandelingen in eigen land. De inzet in de zorg is nochtans hoog. Het zorgpersoneel ligt in de lappenmand, terwijl de vergrijzing maakt dat er meer werk is dan we aankunnen.

→ Luc Van Gorp, Voorzitter CM

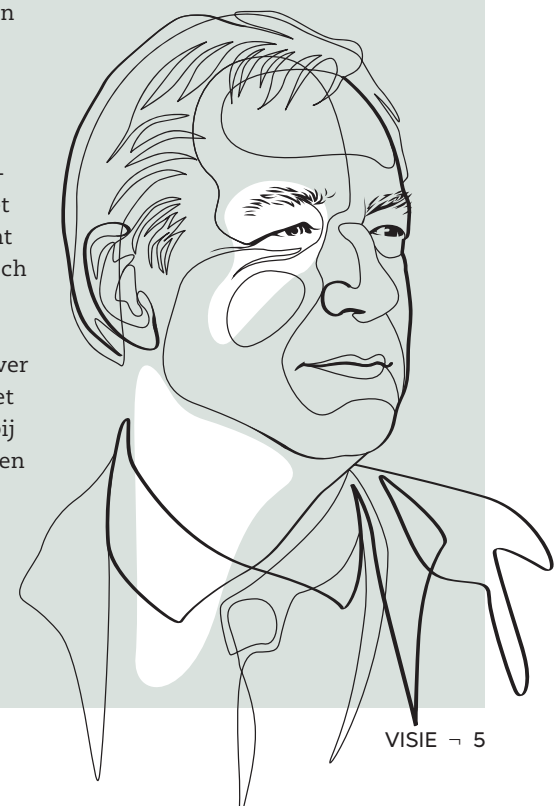
Een zorg van iedereen

De gezondheidszorg lijkt door politici te worden beperkt tot twee puur financiële centrale vragen: *Hoeveel geld moet eraan toe?* – veel, en steeds meer, getuige de voorspelling van het Planbureau dat de gezondheidszorguitgaven elk jaar 3,2 procent zullen stijgen – en *Hoe gaan we dat verdelen over iedereen die in de zorg werkt?*, Volgens mij is er echter één fundamentele vraag die eerst moet worden beantwoord: *Wat is gezondheid?* Gezondheid is niet louter zieken genezen, maar ook voorkomen dat mensen ziek worden. Daarom pleit ik al een tijdje voor een nieuwe visie op gezondheid, ook wanneer het over de verdeling van de centen gaat. Gezondheid draait in de eerste plaats om (levens-)kwaliteit, niet om kwantiteit.

dit voelen, is eraan voor de moeite. We zullen verder moeten investeren. En we zullen verder moeten hervormen, want simpelweg meer van hetzelfde, is niet de oplossing.

Dit kan bijvoorbeeld door een radicale shift naar preventie. De gezondheidszorg is niet bestand tegen de groei van alle noden in de zorg, als we de oorzaken van gezondheidsproblemen niet aanpakken in alle beleidsdomeinen, ook op het vlak van armoedepreventie of wonen. De zorg om de zorg moet een zorg zijn van iedereen. ■

Bij elke beslissing in de toewijzing van middelen moet dit het uitgangspunt zijn. Dat betekent dat de volgende regering kritisch moet zijn over bijvoorbeeld uitgaven aan innovaties in de farmasector, maar evenzeer over het gebruik van CT-scans of het hoge aantal oogonderzoeken bij cataract zonder dat de voordelen daarvan bewezen zijn. Wie echter gelooft dat we miljarden kunnen besparen zonder dat patiënten of zorgverleners

1.

TV-PROGRAMMA

Wat niemand ziet

Deze docureeks portretteert tien verschillende kinderen met een bijzonder verhaal. Kinderen van wie het leven bepaald wordt door iets waar ze zelf geen vat op hebben. Iets wat je aan de buitenkant niet meteen ziet, maar wat soms veel invloed op hen heeft.

~ Alle verhalen worden verteld door de ogen van de kinderen zelf. Bekijk het programma op VRT MAX

2.

FILM

Milano

In een sociale woonwijk staat Alain (Matteo Simoni) er alleen voor om zijn dove zoon Milano (Basil Wheatley) op te voeden. Terwijl Alain er alles aan doet om een beter leven te garanderen voor zijn elfjarige zoon, komt hun relatie onder druk wanneer Milano zijn biologische moeder wil ontmoeten.

WIN Wil je kans maken op een van de tien duotickets voor Milano? Beantwoord dan de vraag: *In welke Belgische stad draaide Vandekerckhove haar bekroonde documentaire Rabot?* Stuur ten laatste tegen 22 november het antwoord samen met je naam en adres naar lezers@visieredactie.be met als onderwerp *wedstrijd* of naar Visie, Postbus 20, 1031 Brussel.

Breintrein

	6			3
		2		9
	3		1	2
	6			8
	2	9	6	4
4	8			3
	8		1	
	9	4		
4		5	2	

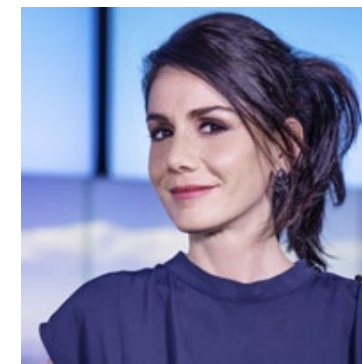
BELASTINGEN

Vanaf 2025 geen verrassingen meer met bedrijfsvoorheffing bij invaliditeitsuitkeringen

Wie langer dan een jaar arbeidsongeschikt is, moet de totale bedrijfsvoorheffing bij de jaarlijkse belastingafrekening niet meer in een keer ophoesten. Vanaf 2025 zullen ziekenfondsen immers al bij de maandelijkse uitbetaling van de invaliditeitsuitkering de bedrijfsvoorheffing verrekenen. Door vanaf 1 januari maandelijks de 11,11 procent in te houden als een voorschot op de belastingen, worden onaangename verrassingen op een later moment vermeden. Al mag de inhouding de invaliditeitsuitkering niet verminderen tot een bedrag lager dan de minimale dagdrempel. Dat om te voorkomen dat mensen te weinig overhouden. Dat minimumbedrag is 66,97 euro voor iemand met een gezinslast, of 49,56 euro voor een persoon zonder gezinslast. ■

© ID / LIEVEN VAN ASSCHE

© VRT

'Weet je, soms zou ik eens écht mijn mening willen zeggen. Maar dat ligt moeilijk, wegens mijn job en mijn achtergrond. Sinds ik nieuwsanker ben, is de impact van wat ik zeg veel groter geworden. En als allochtone vrouw krijg je drie keer zoveel haatreacties. Dat is aangetoond - ook politica's krijgen daarmee af te rekenen.'

~ FATMA TASPINAR
VRT-nieuwsanker Fatma Taspinar in Humo

700 miljoen aan ereloonsupplementen: transparantie ontbreekt

In 2023 betaalden Belgische patiënten bijna 700 miljoen euro aan ereloonsupplementen. Dat toont een nieuwe ziekenhuisbarometer. Op een totaal van 1,5 miljard euro aan zelf op te leggen bedragen zijn de ereloonsupplementen goed voor bijna de helft van alle extra kosten voor eigen rekening. Ondanks een tijdelijke maatregel die zorgverleners in 2022 afspraken om de supplementen te bevriezen, zien patiënten de

ziekenhuisrekeningen opnieuw oplopen. Bij ruim 93.000 opnames kregen patiënten een rekening van meer dan 3.000 euro, met daarbij ook het remgeld en andere supplementen. CM-voorzitter Luc Van Gorp hekelt de gebrekkige transparantie rond de supplementen en benadrukt dat er nog steeds geen duidelijkheid is over de exacte besteding ervan: 'Waar gaat dat geld heen? Dat blijft onduidelijk.' ■

HET CIJFER

32.000

werknemers trokken vorige week door Brussel voor meer investeringen in de zorg en om het aanhoudende personeelstekort in de non-profit aan te klagen. 'We stevenen op middellange termijn af op een zorgcrisis. De bevolking wordt ouder, waardoor de zorgnood stijgt, terwijl ook het personeel ouder wordt. 35 procent van de zorgmedewerkers is vandaag al ouder dan 50 jaar', stelt Olivier Remy van ACV Puls. 'Ook in de maatwerksector zijn betere lonen, een betere verhouding van de werk- en privébalans en een verlaging van de werkdruk zijn absoluut nodig', klinkt dan weer bij Bart Vercauteren van ACVBIE. ■

~ Bekijk de video op www.visie.net

Senioren- en jongerentarief NMBS dreigt te verdwijnen

Het senioren- en jongerentarief zoals het nu bestaat wordt volgens plannen vervangen door een kortingstarief. Ouderen zullen in de toekomst wellicht met een korting van 40 procent een tweedeklasticket kunnen kopen. Hoewel het aantrekkelijk lijkt, zou het de prijs voor een enkeltje Antwerpen-Oostende wel drie keer duurder maken dan vandaag, waarschuwt seniorenvereniging OKRA. Plannen om een bijkomende kortingskaart in te voeren voor de daluren zou de tariefformules dan weer nodeloos complex maken. Het resultaat

volgens de organisatie: ouderen zullen zich vaker met de auto verplaatsen of zelfs de verplaatsing gewoon niet maken. Door enkele ouderenorganisaties werd een alternatief voorstel geformuleerd, gelijkend op de bestaande seniorenabonnementen van De Lijn en MIVB. Om die vraag kracht bij te zetten organiseert OKRA op woensdag 19 november om 11u30 in Oostende een pleinmanifestatie op het stationsplein. ■

© ID / SAMMY VAN CAUTEREN

comfortabel op stap met een loophulp

Binnen blijven of uitstapjes missen omdat je minder goed ter been bent ... dat hoeft niet. Met een rollator geraak je verder dan je denkt. Naar de winkel, bij vrienden, naar het park ... er is vast een rollator die past bij jouw wensen.

Goed helpt je graag om de ideale rollator voor jou te vinden.

ontdek ons aanbod op www.goed.be/loophulpen

Kom langs voor advies in een Goed thuiszorgwinkel in je buurt. www.goed.be/vestigingen of 03 205 69 29

gratis* stokhouder Jultin t.w.v. € 20,93

* ook in webshop kortingscode "STOK24"

goed thuiszorgwinkel

* geldig t.e.m. 15 december 2024 of zolang de voorraad strekt.

Verpleegkundige Karolien spaart 'vakantiegeld' van haar invaliditeitsuitkering op voor een driewielers

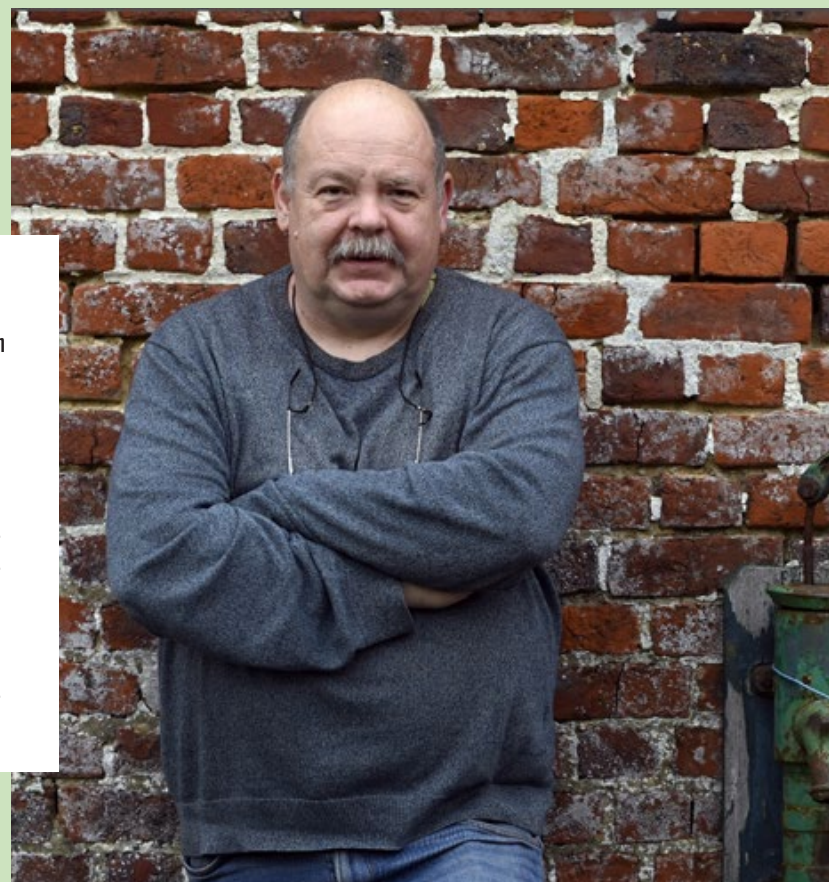
Karolien (55) raakte zwaargewond na een val en zat vier jaar lang in een rolstoel. Zij revalideert nog steeds volop van zenuwletsels in haar onderbenen en gescheurde spieren. Ze moet daardoor van een invaliditeitsuitkering leven. 'Ik moest verschillende keren geopereerd worden. Het ziekenhuis was een tijd lang mijn tweede thuis. En dan moet je weten dat ik vroeger werkte ik als verpleegkundige op intensieve zorgen en dagelijks tientallen mensen ontmoette. Door mijn letsel zit ik nu vaak thuis opgesloten.'

'Het is mijn doel om ooit weer te kunnen werken. Dankzij de uitgebreide revalidatetherapie merk ik veel vooruitgang, maar ik heb nog een lange weg af te leggen. De therapie is duur en neemt een grote hap uit mijn budget. Daarom ben ik blij dat de inhaalpremie bestaat (het vakantiegeld voor mensen met een invaliditeitsuitkering, red.), die kon worden ingevoerd dankzij de welvaartsenveloppe. Dat extraatje kan ik goed gebruiken. Ik spaar momenteel voor een driewielers. Door het ongeval durf ik niet meer op een reguliere fiets te rijden. Een driewieler zou mij een stuk van mijn mobiliteit teruggeven, waardoor ik makkelijker weer onder de mensen kan komen.'

Loonverlies van draaier Serge bleef beperkt dankzij tijdelijke werkloosheid

Serge (58) werkt als draaier bij metaalbedrijf Vanderscheuren in Diksmuide. Het bedrijf is een belangrijke toeleverancier voor onder andere Picanol en CNH. Door een sterke terugval van de vraag van de grootste klanten, kwam Vanderscheuren in moeilijk vaarwater terecht. 'De enige financieel haalbare oplossing voor het bedrijf was de tijdelijke werkloosheid. Anders hadden we hier het licht kunnen uitdoen.'

'Doordat de meeste werknemers – niet alleen de arbeiders maar ook de bedienden – tijdelijk werkloos gemaakt konden worden, kreeg het bedrijf ademruimte om op zoek te gaan naar nieuwe klanten. Sommige collega's waren gelukkig slechts enkele dagen tijdelijk werkloos, voor andere duurde het weken. In de zomer was het volledige bedrijf bovendien vijf weken dicht. Het loonverlies bleef voor de meeste collega's binnen de perken. Het is belangrijk te weten dat dit dankzij de welvaartsenveloppe is. Er heerste vooral opluchting dat er geen banen verloren gingen. Intussen gaat het weer beter, het bedrijf heeft nieuwe klanten kunnen aantrekken en zo goed als alle afdelingen zijn weer aan de slag.'

'Werkgeversorganisaties spelen op vertraging, miljard euro gaat niet naar de mensen'

Het belang van pensioenen en uitkeringen die de stijgende welvaart volgen mag niet onderschat worden voor wie er van moet leven. De sociale partners bereiken echter geen akkoord over de verdeling van de extra middelen voor pensioenen en uitkeringen. Daardoor krijgt de huidige regering in lopende zaken de hete aardappel toegeschoven. 'De werkgeversorganisaties spelen op vertraging, waardoor wie er het meest baat bij heeft, in de kou blijft staan.'

– Tekst Dominic Zehnder

Twintig jaar geleden stapten tienduizenden betogers door de straten van Oostende om op te komen voor een betere sociale zekerheid. Een van hen was voormalig hoofd van de ACV-studiedienst Chris Serroyen. 'Heel wat mensen moesten toen rondkomen met uitkeringen die ver onder de Europese armoedenormen lagen. Bovendien stegen de welvaart en lonen veel sneller dan onder andere de pensioenen, die slechts af en toe geïndexeerd werden.'

Onder de druk van de massabetogingen werd een jaar later het Generatiepact gesloten, met daarin onder andere de welvaartsenveloppe. Chris Serroyen was een van de onderhandelaars die jarenlang namens het ACV heeft toegezien op de verdeling ervan. 'Vóór de enveloppe waren er slechts onregelmatige aanpassingen aan de welvaartsstijging. Wie bijvoorbeeld met pensioen ging, moest het stellen met eenzelfde bedrag tot aan zijn levenseinde, tenzij er een indexering kwam.'

Sociaal overleg

Het systeem van de welvaartsenveloppe bestaat erin dat de sociale partners – de werknemers- en werkgeversorganisaties – van de overheid tweejaarlijks een budget ter beschikking krijgen. Deze keer bedraagt dat een miljard euro. Dat geld mogen ze verdelen over de sociale uitkeringen zoals de pensioenen, ziekte- en (tijdelijke) werkloosheidsuitkeringen, om ze aan de welvaartsstijging aan te passen. 'Wij hebben binnen dat overleg-

orgaan een akkoord bereikt om over de jaren heen de minimumuitkeringen die het verst onder de Europese armoedegrenzen liggen prioritair te behandelen. Je moet natuurlijk altijd keuzes maken, de budgetten zijn helaas maar wat ze zijn. Mirakels kun je er niet mee verrichten, maar we hebben steeds geprobeerd om in te zetten op waar de nood het hoogst was.'

Maar het overleg verliep de laatste jaren steeds moeilijker. Onder andere de strenger geworden loonnormwet maakt het de sociale partners haast onmogelijk om tot een akkoord te komen. Serroyen: 'De werkgevers wilden de onderhandelingen rond de welvaartsenveloppe van in het begin aan andere zaken koppelen, waaronder de loononderhandelingen. Maar sinds de verstrenging van de loonnorm, die het onmogelijk maakt om ook nog maar enige marge te hebben, zitten de gesprekken muurvast, waardoor de regering steeds aan zet moet komen.'

Pasmunt

Dat is ook nu opnieuw het geval, vertelt huidig hoofd van de ACV-studiedienst Maarten Gerard. 'Wij hebben met de

De invulling van de welvaartsenveloppe wordt gegijzeld door de onderhandelingen.

– MAARTEN GERARD, ACV-STUDIEDIENST

andere vakbonden samen een advies overhandigd aan de regering over de verdeling van de enveloppe, aangezien de werkgevers zich niet aan de wettelijke deadline op 15 september wilden houden. Bovendien hebben ze meteen ook een andere berekeningswijze voor de welvaartvastheid op tafel gelegd, met de suggestie dat alvast in deze ronde niet het hele voorziene bedrag zou worden toegekend.'

Maar het uitblijven van een akkoord tussen de sociale partners is niet eens het grootste probleem waarmee de welvaartsenveloppe momenteel af te rekenen krijgt. Gerard: 'De huidige budgetten lopen maar tot het einde van het jaar. Normaal gezien zou er in januari een nieuwe verhoging volgen, maar de kans daarop is uiterst klein, doordat de regering in lopende zaken zit en het er niet naar uitziet dat er snel een nieuwe regering komt.'

Gerard benadrukt dat de invulling van de welvaartsenveloppe op dit moment gegijzeld wordt door de onderhandelingen. 'In de plannen die de N-VA op tafel heeft gelegd, wordt voorzien dat de welvaartsenveloppe alleen nog gebruikt zou worden voor het optrekken van de pensioenen en niet van alle andere uitkeringen die nog ver onder het bestaansminimum liggen. Sommige andere partijen zoals MR, die ook in de huidige regering zit, zien dat graag gebeuren. Dat kan voor ons niet door de beugel.' ■

Energie uit de index? Minstens 65 euro minder nettoloon per maand

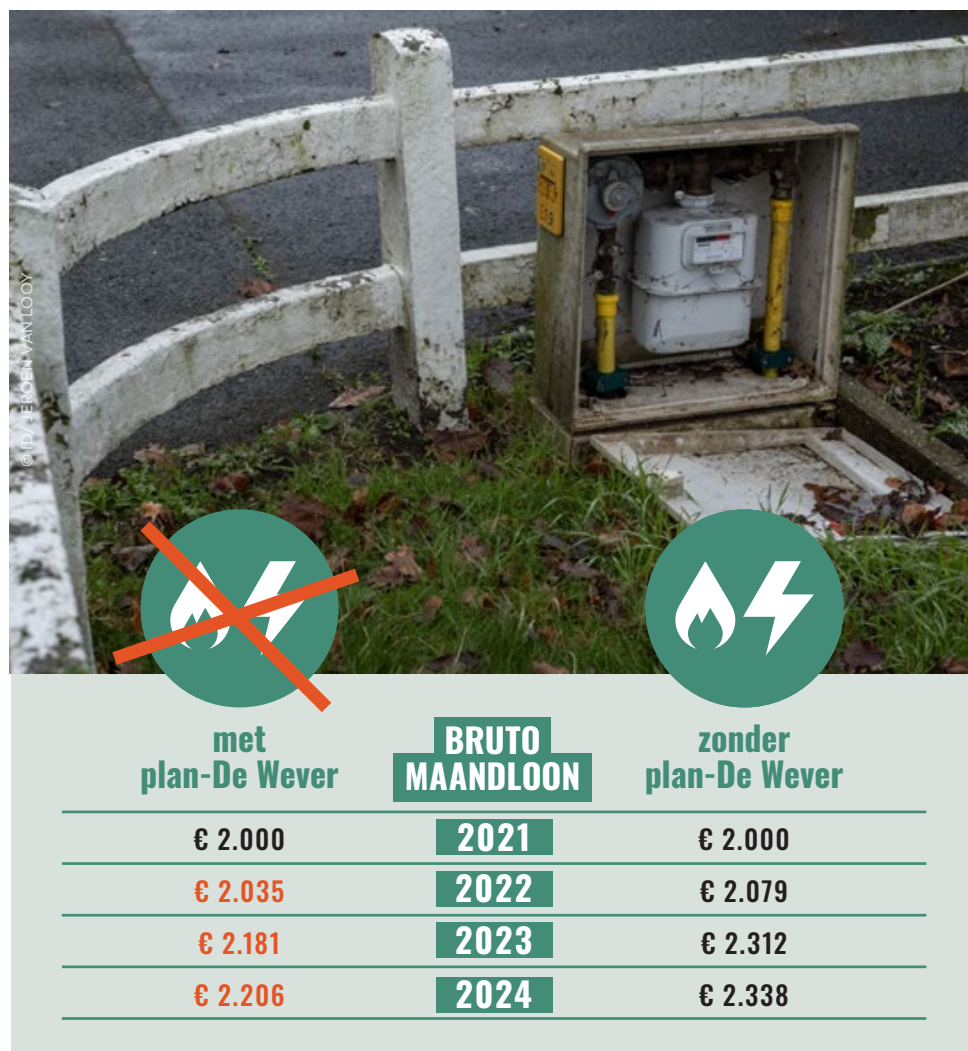
Tijdens de energiecrisis speelde de indexering van het loon een cruciale rol in het beschermen van onze koopkracht. Maar hoe stevig is die bescherming nog als energieprijzen niet langer meetellen? Het is alleszins een piste die op tafel ligt bij de regeringsvorming. Een plan dat werknemers de voorbije jaren al duizenden euro's had kunnen kosten.

– Tekst Nils De Neubourg

Geen gas of stookolie meer in de indexkorf. Dat was in de aanloop naar de federale verkiezingen een oproep van ondernemersvereniging UNIZO. Naar de vraag om lonen dus niet langer te laten hangen van de verwarmingskosten van gezinnen had Bart De Wever (N-VA) tijdens zijn formateurschap wel oren. In een vroege versie van de 'supernota' dook immers een passage op die voorstelde om 'het gewicht van de prijs van fossiele brandstoffen zoals gas te verminderen in de indexkorf'. Dat terwijl de energiecrisis ons mid-scheeps trof tussen 2021 en 2023. Heel wat Belgen verslikten zich in hun plots buitensporig hoge voorschotfacturen. De overheid haalde enkele crisismaatregelen uit de kast, zoals energieprijzen. Werken konden daarnaast terugvallen op hun automatische loonindexeringen. Want dankzij de index vertaalden de hogere energieprijzen zich na enige tijd ook in hogere lonen om zo de energiefactuur gedeeltelijk het hoofd te bieden.

Netto 65 euro minder per maand

Al staat ons loon binnenkort misschien helemaal los van die energieprijzen, als het van De Wever en UNIZO afhangt. Maar het wippen van gas en elektriciteit uit de indexkorf komt wel met een enorme prijs voor wie werkt. Want wie bij de start van de energiecrisis een brutoloon van 2.000 euro verdiende, liep zonder gas en

elektriciteit in de index sinds 2021 in totaal al ruim 3.800 euro bruto mis.

Netto betekent dat voor een alleenstaande zonder kinderen maandelijks 65 euro minder. Voor wie meer verdient of vaker dan een keer per jaar zijn of haar loon geïndexeerd ziet, loopt het misgelopen bedrag verder op.

Binnenkort werkelijkheid?

De historische recordprijzen voor gas liggen ondertussen wel weer achter de rug, toch verwachten energie-experts dat een terugkeer naar de gasprijs van voor de energiecrisis zo goed als uitgesloten is. De vraag is of we toekomstige prijspielen nog zelf de baas gaan kunnen met ons loon,

mochten regeringsonderhandelaars beslissen gas- en elektriciteitsprijzen niet langer te laten meetellen voor loonindexeringen.

Het is maar een van de verschillende manieren waarop De Wever de index in de diverse versies van zijn 'supernota' in het vizier neemt. Zo geeft de laatste versie sociale partners twee jaar de tijd om met een hervorming van de indexering en de loonnormwet te komen. Daarvoor wordt dus ook naar vakbonden gekeken. 'De index moet de gestegen levensduurte correct meten. Het is niet door te prutsen met de streepjes op de thermometer dat de temperatuur plots is veranderd', laat ACV-voorzitter Ann Vermorgen optekenen. ■

NIET WAAR

Mijn baas mag mijn loon op eigen initiatief verlagen

Je baas kan nooit op eigen initiatief je loon verlagen. Daarvoor is altijd je persoonlijke toestemming vereist of een akkoord via het sociaal overleg in je bedrijf.

Autofabrikant Volkswagen onderhandelt momenteel voor een loonverlaging van zijn personeel in Duitsland. Door tegenvallende verkoopcijfers zit het automerk momenteel in slechte papieren. Daarom wil de directie tienduizend banen schrappen en onder andere het loon van de werknemers met tien procent verlagen. Maar kan een bedrijf dat zomaar? 'Een werkgever kan nooit eenzijdig arbeidsvoorwaarden, waaronder het loon, zomaar veranderen', legt expert arbeidsrecht Piet Van den Bergh uit. 'Een loonsverlaging kan enkel wanneer jij als werknemer daar expliciet mee akkoord gaat of wanneer via sociaal overleg een akkoord is tussen werkgevers en

vakbonden waarin een loonsverlaging opgenomen is, in ruil voor extra garanties met het doel om zoveel mogelijk arbeidsplaatsen te behouden.'

In een interview met De Morgen uit 2022 merkte Frank Hendrickx, directeur van het Instituut voor Arbeidsrecht (KU Leuven) bovendien op dat loonsverlagingen die buiten het sociaal overleg om plaatsvinden een juridisch zeer wankel basis hebben, wat ook diverse uitspraken van arbeidsrechtbanken in ons land bevestigen. Een toestemming moet in dergelijke gevallen uit vrije wil gegeven worden, maar wanneer je baas vraagt om akkoord te gaan met een loonsverlaging is die keuze

moeilijk vrij te noemen, beargumenteert Hendrickx. Als werknemer krijg je in dergelijke gevallen immers vaak de keuze tussen akkoord gaan of op zoek gaan naar een nieuwe baan.

Wanneer je toch ziet dat je loon plots zonder akkoord verlaagd is, is het belangrijk dat je daar onmiddellijk melding van maakt, zegt Van den Bergh. 'Wanneer je niet reageert en dat zo laat, dan gaat de wet ervan uit dat je stilzwijgend instemt met de verlaging. Reageer in dergelijke gevallen daarom altijd schriftelijk, zodat je ook bewijs in handen hebt dat je het gemeld hebt, en maak melding ervan bij de syndicaal afgevaardigde of rechtstreeks bij je vakbond.' ■

Piet Van den Bergh, Jurist bij het ACV

Ik heb via sms vernomen dat ik niet meer moet komen voor mijn flexi-job, kan dat zomaar?

Jammer genoeg wel. In het kader van een flexi-job moeten twee overeenkomsten gesloten worden: een raamovereenkomst en een flexi-jobovereenkomst. De raamovereenkomst onderteken je eenmalig vooraleer je bij een bepaald bedrijf een flexi-job start. De wet bepaalt dat in die raamovereenkomst 'de wijze van verwittiging en de voorafgaande termijn' moeten staan. In theorie zou in de raamovereenkomst kunnen staan dat de verwittiging minstens vijf dagen op voorhand middels een vriendelijk telefoontje moet gebeuren, maar de realiteit is anders. In alle raamovereenkomsten die wij konden inkijken, staat enkel dat de verwittiging 'op voorhand' moet gebeuren, op eender welke wijze. Een sms twee seconden voor het geplande begin van het werk, is dus naar Belgisch recht in orde. Het gebrek aan zekerheid voor de werknemer is een van de redenen waarom het ACV de flexi-jobs geen goede zaak vindt.

Een Europese richtlijn verplicht lidstaten om in doeltreffende preventie van misbruik met oproepcontracten te voorzien. Het ontbreken van een minimumtermijn in onze wet zou echter misbruik in de hand kunnen werken. ■

~ Als je een flexi-job doet of wil doen, dan ben je maar beter goed op de hoogte. Het ACV is kritisch maar biedt ondersteuning en organiseert daarom gratis webinars op 24 (voor werknemers) en 25 (voor gepensioneerden en bijna gepensioneerden) november. Je kunt je inschrijven of de webinars later online bekijken via www.hetacv.be/flexi-jobs.

'Robuust bewijs kan een minister niet zomaar naast zich neerleggen'

BIO

JOZEF PACOLET

is emeritus-professor en als econoom expert in sociaal beleid en sociale zekerheid.

TINE VAN REGENMORTEL

is hoogleraar sociaal werk en algemeen directeur van het HIVA. Haar onderzoek focust onder andere op armoedebestrijding.

Regelmatig klagen onderzoekers aan universiteiten, denktanks of hogescholen over een gebrek aan beleid dat gebaseerd is op wetenschap. 'Onze taak is om het bewijs zo overtuigend te maken dat politici het niet kunnen negeren.'

→ Tekst **Simon Bellens** → Foto **Sophie Nuytten**

Of het nu gaat over een beperking van de werkloosheidsverzekering in de duur, armoedebestrijding, de aanpak van langdurig zieken, of over de klimaattransitie: politici leggen soms al te gemakkelijk wetenschappelijk onderzoek en advies naast zich neer als het niet in hun kraam past.

In die grillige politieke context doen Tine Van Regenmortel en Jozef Pacolet al decennia onderzoek. Aan het HIVA, het onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving, aan de KU Leuven, proberen ze met wetenschappelijk bewijs te wegen op politiek beleid. Dit jaar blaast het HIVA vijftig kaarsjes uit. In 1974 ontstond het op initiatief van de christelijke arbeidersbeweging als het Hoger Instituut voor de Arbeid, vandaag is het veeleer 'het hoger instituut voor alles', lacht Jozef Pacolet, want het onderzoek breidde zich uit van werk naar alle aspecten van de samenleving.

De econoom was erbij vanaf het prille begin. 'In een context van hoge inflatie zocht de regering toen manieren om de stijgende levensduurte aan te pakken. Toen al was het de vraag of we onze automatische loonindexering moesten bewaren, daar hebben wij altijd voor gepleit. In die tijd was onder meer wijlen Jean-Luc Dehaene, toen nog kabinetsadviseur, zeer geïnteresseerd in ons werk.'

Klopt het dat ministers almaar vaker wetenschappelijke bevindingen

negeren als ze niet passen in hun ideologie?

VAN REGENMORTEL → 'Ik zie geen duidelijke evolutie, maar soms gebeurt het. Toen Liesbeth Homans (N-VA) Vlaams minister van Armoedebestrijding werd, zagen we de aandacht afnemen voor wetenschappelijk onderzoek naar armoede. Het staat vast dat kinderbijslag (het huidige groeipakket, red.) de kinderarmoede kan verminderen, en het is een politieke keuze om ze niet in te zetten als een hefboom voor armoedebestrijding, maar zeg dan niet dat je de kinderarmoede wil halveren. (Homans had in een berucht interview verklaard dat ze daarop afgerekend mocht worden, red.) Al is het niet alleen bij één politieke kleur dat onderzoek genegeerd wordt.'

PACOLET → 'Je moet aanvaarden dat je als onderzoeker soms aan het kortste eind trekt. Dat is zo, wij willen niet in de plaats van het beleid staan. Onderzoekers moeten schrijven wat ze menen te moeten schrijven, en politici moeten doen wat ze menen te moeten doen, leerde ik ooit van Wivina Demeester (voormalig CD&V-minister, red.)'

Van een beperking van de werkloosheidsverzekering in de duur weten we dat het nauwelijks mensen tot werken aanzet, maar toch herhalen rechtse politici dat riedeltje.

VAN REGENMORTEL → 'En al zeker niet de kwetsbaarsten. De impact van overheidsbeleid op kwetsbare groepen is een rode draad in ons onderzoek. Formateur Bart

De Wever (N-VA) wil de werkloosheidsverzekering stopzetten na twee jaar, maar wij zeggen al lang dat dit enkel meer armoede creëert.'

PACOLET → 'Je moet het systeem van de werkloosheidsverzekering net op een voldoende hoog niveau vrijwaren om armoede te vermijden en mensen in staat te stellen een duurzame baan te vinden. Er zijn altijd tegenstellingen tussen wat het beleid wil, en wat de wetenschap aandraagt. De sociale dimensie van beleid is nooit verworven. Je moet daarvoor blijven vechten.'

VAN REGENMORTEL → 'Soms is de wetenschappelijke evidentie zo overtuigend dat een minister het niet zomaar naast zich neer kan leggen. Dan heb je impact. We weten zwart op wit dat een groot aantal mensen sociale rechten niet opnemen. Dat kun je niet negeren. Maar meestal is onze impact minder direct, doordat je stem ingang vindt in het maatschappelijke debat. Als onderzoeker heb je veel geduld nodig.'

Als politici doof blijven voor robuust onderzoek lijkt mij dat ontzettend frustrerend.

VAN REGENMORTEL → 'Het ergste vind ik wanneer rapporten niet vrijgegeven mogen worden. Dat gebeurt gelukkig zeer uitzonderlijk. Maar voor mij zou dat niet mogen kunnen. Wij proberen er altijd alles aan te doen om informatie naar buiten te brengen.' ■

Parkipong

Viervoeter Gaston supportert naar wekelijkse gewoonte voor de parkipongers van tafeltennisclub REAL in Mechelen. Tafeltennis biedt mensen met parkinson niet alleen plezier, maar heeft ook een therapeutisch effect. Beweging en breintraining stimuleren de aanmaak van dopamine, wat cruciaal is voor parkinsonpatiënten. 'Niet alle medicijnen zitten in een doosje', zegt bezieler Wim De Brauwere.

Die filosofie zie je elke donderdag in de club – de eerste van zijn soort in ons land – die op een jaar tijd 32 leden samenbracht. 'Het sociaal contact is minstens even belangrijk als de sport, want parkinson gaat nog vaak gepaard met schaamte en sociaal isolement. Wat velen gemeen hebben is dat ons evenwicht wordt aangetast. Maar als we tafeltennis spelen zie je soms verbluffende resultaten. Het lijkt de voortgang van onze ziekte af te remmen.'

Samen met drie andere leden van de club nam Wim deel aan het wereldkampioenschap parkipong in Metz. Winnen was geen prioriteit, maar wel aantonen dat er nog leven is na de diagnose. ■

Foto Bart Dewaele

'Vergeet de mythe van het zestienjarige meisje'

Verscholen in een onooglijk gebouw naast een drukke baan geeft het abortuscentrum haar locatie niet snel prijs. Op de tweede verdieping stap je binnen in een andere wereld: rust, warmte, een sfeervolle inrichting. 'Hier ben je veilig', ademt deze plek.

→ Tekst **Lies Van der Auwera** → Illustratie **Peter Goes**

In de jaren 70 was er een golf in de wetgeving in de ons omringende landen: abortus was niet meer strafbaar. België volgde pas in 1990, steekt Maya* van wal. Ze werkt als psychosociaal hulpverlener in een abortuscentrum. Vandaag, 35 jaar later, blijft abortus wel nog steeds een taboe, merkt ze. Recent flakkerde de discussie rond de toegestane periode weer op (tot twaalf weken zwangerschap mag je abortus laten uitvoeren in ons land, red.). Ook bij de Amerikaanse presidentsverkiezingen was het voor veel kiezers een gevoelig thema.

Een op de vijf vrouwen in België ondergaat ooit een abortus, een verrassend hoog aantal. 'Regelmatig gebeurt het dat ik mensen in de wachtzaal tref die ik ken', vertelt Maya. 'Dat is soms even schrikken. Maar alles blijft hier onder ons.'

Voelsprietennetwerk

'Aanvankelijk werkte ik op de materniteit. Daar zag ik al gauw hoe zwart een roze wolk soms kan zijn. Moeder worden is een rollercoaster. Een kind krijgen kan heel wat naar boven brengen.'

Een ongewenste zwangerschap kan echt iedereen overkomen.

→ ABORTUSCENTRUMMEDEWERKER MAYA

'Ook hier in het abortuscentrum heb ik vaak mensen tegenover me met 'rugzakjes'. Tijdens de gesprekken in aanloop naar een mogelijke behandeling, zie ik vaak enkel het topje van de ijsberg. Het gesprek aangaan is deel van de job. Mensen kunnen soms 180 graden draaien na zo'n gesprek. Wat wij hier doen, is voelsprietennetwerk. We zien hier uitersten van paniek en rust.'

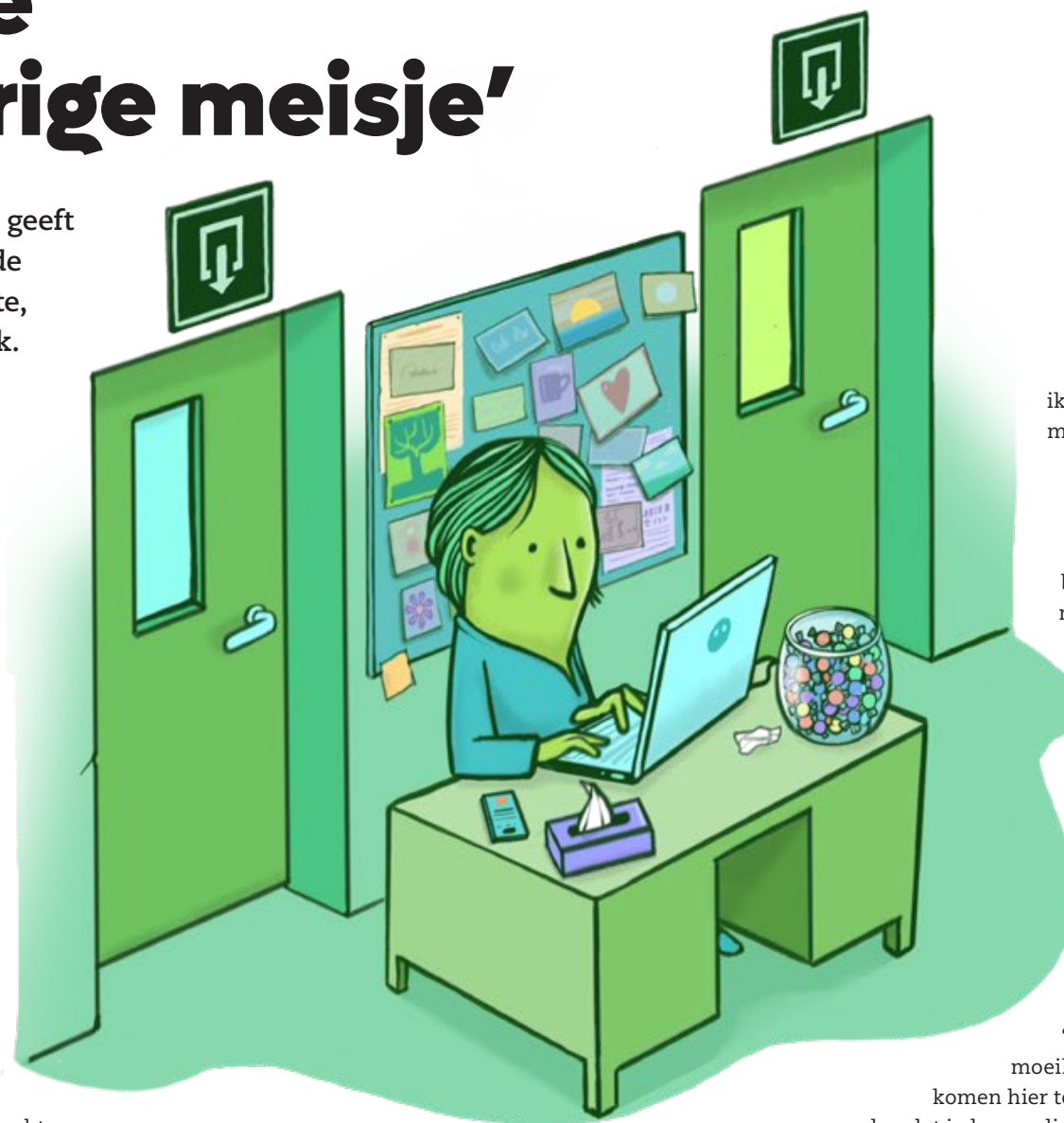
'Vergeet alvast de mythe van zestienjarige meisjes als grootste groep die hier binnenkomt. We zien echt alle rangen, standen en leeftijden. Het gemiddelde profiel? 29 jaar, met vaste partner, met twee of drie kinderen. Een blik in onze wachtzaal vertelt meteen: een ongewenste zwangerschap kan echt iedereen overkomen.'

Onverwacht geboortekaartje

'Of je nu voor behoud gaat of voor een behandeling: het 'wat als'-scenario duikt regelmatig op. Zo is de uitgerkende datum een typisch moment waarop mensen weer even stilstaan bij hun besluit. *Wat als ik anders had beslist?*

'De hardnekkige twijfelaars zie je hier soms ook. Mensen die de knoop niet willen of durven doorhakken. In dat

geval is mijn advies: geef jezelf een deadline. Want hoe langer je de beslissing voor je uit schuift, hoe zwaarder de behandeling zal zijn.' 'Ik herinner me een vrouw die heel perfectionistisch was. Ze had een kindwens maar was tijdens haar zwangerschap voortdurend misselijk. Die vrouw zag haar hele leven in duigen vallen, kon niets meer doen en had het daar ontzettend moeilijk mee. Na enkele gesprekken kwam naar boven dat haar vader recent was overleden en ze kampte met heel wat onverwerkt verdriet. Die vrouw bleef de beslissing maar uitstellen tot ik haar op een bepaald moment gezegd heb: 'Dit was ons laatste gesprek. Nu ga ik ervan uit dat je voor behoud gaat.' Nadien heb

ik haar niet meer gehoord. Tot we plots enkele maanden later een geboortekaartje kregen.'

Taalbarrière

'Soms raak je heel moeilijk door iemands schild, bijvoorbeeld door een taalbarrière. Ik herinner me een vrouw uit een asielcentrum. Ze kwam niet opdagen op het uur van afspraak en we dachten dat ze niet meer zou komen. Tegen het einde van de dag dook ze toch op. Bleek dat deze vrouw uren onderweg was geweest met trein, bus en deels te voet. Haar verhaal was schrijnend: oorlogsvluchtelingen, zwanger na groepsverkrachting. Het is ontzettend moeilijk om tot zo iemand door te dringen, omdat de wonden te diep zijn. Tijdens de behandeling was ze heel afgevlakt en apathisch, alsof ze een masker droeg om haar pijn te verbergen.'

'Koppels met een beperking, dat ligt ook altijd moeilijk. Ze wonen dan vaak begeleid zelfstandig en komen hier terecht op aandringen van hun omgeving. Je weet dan dat iedereen die bezorgdheid deelt. Ik stel dan praktische vragen zoals: *Hoe ga je het financieel aanpakken? Hoe ga je iedere nacht opstaan?*

'Als het gaat over abortus gaat het meestal over het emotionele. Toch moet ik zeggen dat abortus meestal geen drama is. Het is een van de veiligste medische behandelingen. Maar een makkelijke beslissing is het bijna nooit.'

Huilen

'Nadien blijft de vrouw nog even in de rustruimte. De krampen zakken dan weg. Sommige vrouwen reageren heel opgelucht. Andere huilen en geven ruimte aan hun verdriet. Sommige vrouwen voelen zich ontzettend misselijk, andere voelen niets.'

'In hoeverre hun omgeving op de hoogte is? Dat weten we niet. Maar helaas blijft het taboe vrij groot. Mijn eigen omgeving vindt het prima dat ik dit werk doe, maar aan mijn grootouders durfde ik het aanvankelijk niet te vertellen. Gelukkig reageerden ze toch vrij positief.' ■

*Maya is een schuilnaam

TIJDELIJKE WERKLOOSHEID

Controlekaart vanaf 2025 enkel nog digitaal

Vanaf 1 januari 2025 moet de controlekaart tijdelijke werkloosheid (eC3.2) verplicht elektronisch worden ingevuld. Om vanaf 1 januari 2025 iedereen nog de mogelijkheid te geven om zich aan te passen, wordt voorzien dat tot en met 30 juni 2025 zowel door de werkgever als door de werknemer een uitzondering kan worden gevraagd. Voor de sector van de beschutte werkplaatsen, de sociale werkplaatsen en de maatwerkbedrijven geldt de verplichting om de elektronische controlekaart te gebruiken niet. De huidige regeling met een mogelijkheid van keuze tussen een papieren of een elektronische controlekaart blijft daar van toepassing. Meer informatie vind je op de website van de RVA. ■

~ www.rva.be

JUBILEUM

100 jaar KAJ

In 2025 bestaat KAJ 100 jaar. Van 2 tot 4 mei 2025 is er een heus KAJ-festival met muziek, workshops en randanimatie voor alle leden, oud-kajotters en sympathisanten. Wil je zelf graag iets doen rond 100 jaar KAJ of heb je ideeën voor het festival, mail dan naar thibaut.tytgat@kaj.be en volg KAJ vzw op Facebook om op de hoogte te blijven. ■

Vacatures

ACV zoekt

• Informatiebeheerder – Schaarbeek
~ www.hetacv.be/jobs

Beweging.net zoekt

• Beleidsadviseur sociaal rechtvaardige herverdeling – Schaarbeek
~ beweging.net/vacatures

WSM zoekt

• Management assistent – Schaarbeek
~ www.wsm.be/vacatures

Zangeres en auteur

Hannelore

**Bedert
gevat
in 5
woorden**

Zorgeloos

'Ik was de jongste van drie, altijd bezig met zingen, muziek en tekenen. Als ik daar nu op terugkijk, zie ik een heel vrolijke en vooral zorgeloze jeugd. Als kind heb ik amper verlies gekend. Ook op muzikaal vlak was mijn kindertijd zorgeloos, zonder druk. In het kinderkoor kon ik voor de eerste keer proeven van een podium, samenzang en de kracht van een stem. Daar kon ik nog volop genieten op het podium.'

Braaf

'Als West-Vlaams dorpsmeisje koos ik voor een kleinkunstopleiding in de stad. Dat deed mijn omgeving fronsen. In mijn hoofd was die stap wel al lang gezet. Met een stevige portie overmoed trok ik als tiener naar Studio Herman Teirlinck. Op die opleiding kijk ik terug met gemengde gevoelens. Je wordt daar gekraakt en soms weer opgebouwd. Mijn stijl vonden de meeste docenten te braaf. Moest ik mezelf dan forceren in een stijl die ik niet voel, vroeg ik me af? Ik heb echt een klik moeten maken om dicht bij mezelf te kunnen blijven.'

Podiumroep

'Het duet met Bart Peeters voor 18.000 toeschouwers (op Nekkanacht in 2008, red.) bracht alles in een stroomversnelling. Na afloop vroeg hij of ik gehoord had hoe wild dat publiek werd. Toch vraag ik mij af of ik mezelf niet vaak heb overtuigd van mijn 'podiumpassie'. De stress die ik voelde, was echt niet gezond. Stiekem wilde ik gewoon *backing vocals* zingen. Na vijftien jaar op een podium leek het alsof ik geen stap meer terug kon zetten. Tot mijn man Stijn abrupt uit ons leven verdween en ik daarmee ook van het podium. De podiumroep? Die kwam voorlopig niet terug. Liever kruip ik voortaan in mijn pen.'

Kafka

'De afgelopen jaren stonden ook in het teken van rechten van jonge weduwen. Want naast het verdriet kom je ook terecht in kafkaïaanse toestanden. Voortdurend aan een klantendienst iets uitleggen wat voor jezelf als onvoorstelbaar rauw aanvoelt, is heel pijnlijk. Je valt terug op een overgangsuitkering voor jonge weduwen (onder 47 jaar, red.) van maximaal twee jaar. Dat is veel te kort, ervaarde ik zelf. Samen met anderen hebben we hard gestreden voor een langere periode, met succes. Vier jaar is het nu, nog steeds te kort. Toch doet het me deugd als mensen mij een bedankmailtje sturen.'

Automatische piloot

'Het overlijden van mijn man Stijn (in 2019, red.) tekent uiteraard een enorme breuk in mijn leven. We wisten dat hij een hartafwijking had en dat werd nauw opgevolgd. Toch kwam zijn dood heel onverwacht. Tijd om te rouwen was er niet. Mijn kinderen waren medisch ook belast, dus ik liep van het ziekenhuis naar huis en weer terug, op automatische piloot. Drie jaar later heb ik mijn klopp gekregen. Alle administratieve dingen waren rond, mijn kinderen deden het goed op school. En ineens was er ruimte voor mijn eigen verdriet.'

ANTWERPEN

